

Siła wyrazu postaci Wokulskiego

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Prezentacja](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Czy Wokulski jest cool?*, [w:] Zbigniew Płużewski, *Most. Pozytywizm. Przewodnik dla licealistów*, red. B. Źmichowska, Warszawa 2005, s. 97–98.
- Źródło: Bolesław Prus, *Lalka*, oprac. H. Markowski, Warszawa 1982.
- Źródło: Józef Bachórz, *O pieniądzach i kwestiach ekonomicznych w „Lalce” Bolesława Prusa*, [w:] *Pieniądz w literaturze i teatrze. Materiały z sympozjum „Temat pieniądza w literaturze i teatrze”*, red. J. Bachórz, Gdańsk 2000.

Siła wyrazu postaci Wokulskiego

Książka

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Wokulski – bohater stworzony przez Prusa w czasach, gdy w Polsce zaczynał się rozwijać kapitalizm, wydaje się całkiem aktualnym wzorem liberała. Ten biznesmen drugiej połowy XIX wieku, otwarty, wykształcony, indywidualista, obywatel świata, a równocześnie człowiek obciążony polskim doświadczeniem jest jedną z najbardziej wyrazistych postaci polskiej literatury. Może być także odbierany jako postać kontrowersyjna, gdy zgodnie z duchem ewolucjonizmu społecznego uznaje za naturalne, że silni bogacą się, a słabi giną. Czy z punktu widzenia współczesności jest to bohater atrakcyjny? Nie ulega wątpliwości, że to mocna postać i jeden z najciekawszych literackich przykładów przedsiębiorczości.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz postać Stanisława Wokulskiego.
- Dowiedzisz, czy stworzony przez Prusa wizerunek kapitalisty jest dzisiaj aktualny i atrakcyjny.

- Wskażesz cechy literackiej postaci Wokulskiego na tle innych bohaterów polskich powieści okresu pozytywizmu.

Przeczytaj

Wokulski w Internecie

« Ostatnio – pisze autor podpisujący się Kilerr – rozmawiając z kolegą, przypomniałem sobie o mojej ulubionej lekturze z liceum, czyli *Lalce* Prusa... Chyba była to jedna z niewielu lektur, do których powracałem z własnej i nieprzymuszonej woli... Wiem, że nie ma wielu zwolenników, ale czyż jej bohater nie odnalazłby się idealnie w dzisiejszych czasach? A może właśnie nam brakuje takich ludzi jak Wokulski? Może dlatego jest to najbardziej uniwersalna z licealnego kanonu lektur, choć jakże bardzo niedoceniana... Niestety, jakże prawdziwa...

Szukam dalej. W kolejnym blogu znalazłem tekst następujący:

« **Kobieta jest podłym zwierzęciem, bawi się tym, czego nawet nie może zrozumieć** – B. Prus, *Lalka*.

Zacząłem od tego zdania, bo ono idealnie pasuje do mojej sytuacji, mianowicie chodzi o to, że dzisiaj rano musiałem zadzwonić do Natalii, bo chciałem się dowiedzieć, co będzie na teście z anglika. Zresztą mniejsza z tym, o co mi chodziło. W każdym razie ona coś tam wspomniała, że wczoraj w domu zrobili jej na mój temat kazanie. O ile dobrze zrozumiałem, wszyscy poza nią byli za mną (bo ona chciała mi wysłać jakiegoś SMS-a), reszta mówiła, że tak nie można i w ogóle. Już sobie wyobrażam, jakiej on był treści. Oczywiście nie jest to odosobniony przypadek zabawy mną z jej strony. Tu właśnie idealnie pasują słowa

Beata Tyszkiewicz w roli Izabeli Łęckiej w filmie *Lalka* (1968)

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

z *Lalki*, którą właśnie czytam. No cóż, książka jest o nieszczęśliwej miłości i zabieganiu o względy kobiet. Hmm, jacy ci mężczyźni są durni, że dla was, dziewczyn, tyle potrafią zrobić, bo ten Wokulski to wszystko dla tej Izabeli jest gotów zrobić. Hmm, skąd ja to znam?

To tylko dwa przykłady świadczące o tym, że historia Wokulskiego dla wielu młodych ludzi wcale nie jest **ramotą**, którą trzeba przeczytać, zaliczyć i zapomnieć. O ilu szkolnych lekturach da się to powiedzieć? Czy młodzież w podobny sposób odwołuje się do *Dziadów*, *Kordiana*, *Nad Niemnem*, *Ludzi bezdomnych*?

XIX-wieczny businessmen

Prus stworzył w *Lalce* portret nowoczesnego na owe czasy kupca, reprezentującego zupełnie nowy wzorzec. Oszłamiające sukcesy Wokulskiego w handlu wynikają z ryzyka, jakie podejmuje, inwestując kapitał w zupełnie nowe przedsięwzięcie. Taki model kupca obcy jest ówczesnym handlowcom. Wokulski w bardzo krótkim czasie zarabia ogromne pieniądze na dostawach żywnościowych dla wojska i powraca do Warszawy z dochodem, o którym nie śniło się Minclom czy Szlangbaumom. Polski kupiec reprezentowany przez Wokulskiego to człowiek otwarty i operatywny. Umie korzystać z doświadczeń, potrafi podejmować trafne i skuteczne decyzje, jest błyskotliwy, ma rozległe horyzonty i szerokie kontakty w liczących się stolicach Europy. Gdyby nie miłość, w wyniku której zatracił witalność i dynamizm, zapewne dalej rozwijałby sieć sklepów, inwestował w przemiany (na przykład Powiśla), reformował gospodarke.

((Bolestaw Prus

Lalka

Oto miniatura kraju – myślał Wokulski – w którym wszystko dąży do spodlenia i wytępienia rasy. Jedni giną z niedostatku, drudzy z rozpusty. Praca odejmuje sobie od ust, ażeby karmić niedołęgów; miłosierdzie hoduje bezczelnych próżniaków, a ubóstwo niemogące zdobyć się na sprzęty otacza się wiecznie głodnymi dziećmi (...).

Źródło: Bolestaw Prus, *Lalka*, oprac. H. Markowski, Warszawa 1982.

Czy ta wizja czegoś nam nie przypomina? Na nędzę i ubóstwo ma Wokulski swoją receptę:

((Bolestaw Prus

Lalka

przecie jest proste lekarstwo: praca obowiązkowa – słusznie wynagradzana. Ona jedna może wzmocnić lepsze indywidua, a bez krzyku wytępić złe (...).

Wspiera ubogich, ale pracowitych (pomaga Wysockiemu i Węgiełkowi). Generalnie jednak uważa, że każdy powinien liczyć przede wszystkim na siebie, że własną pracą, sprytem i determinacją można dojść do pieniędzy i pozycji społecznej. Zgodnie z pozytywistyczną ideą **ewolucjonizmu** społecznego postrzega świat jako arenę ciągłej walki o byt:

((Bolesław Prus

Lalka

Sprawiedliwym jest to, że silni mnożą się i rosną, a słabi giną. Inaczej świat stałby się domem inwalidów, co dopiero byłoby niesprawiedliwością.

Źródło: Bolesław Prus, *Lalka*, oprac. H. Markowski, Warszawa 1982.

Poglądy Wokulskiego spotkałyby się może z krytyką niektórych współczesnych ekonomistów, nie ulega jednak wątpliwości, że jest on zdecydowanym przeciwnikiem **państwa opiekuńczego**, a wyraźnym zwolennikiem zdrowej, **wolnej konkurencji**. Wokulski jest też niewątpliwym prekursorem koncepcji, że pola do robienia wielkich interesów powinniśmy szukać przede wszystkim na Wschodzie. Píše o tym wybitny znawca literatury pozytywizmu Józef Bachórz:

((Józef Bachórz

O pieniądzach i kwestiach ekonomicznych w „Lalce” Bolesława Prusa

Przeciwnicy Wokulskiego w powieści i krytycy Prusa w rzeczywistości polskiej u schyłku XIX wieku utyskiwali na polityczne aspekty sukcesów Wokulskiego. Oto były powstaniec z 1863 roku i były zesłaniec robi interesy z Rosjanami, a co gorsza – współdziała z nimi na płaszczyźnie wojskowej. Toż to zdrada narodowa! Prus w *Lalce* pokazuje, że wbrew polskim stereotypom to nie zdrada, lecz zasługa. Wokulski na Syberii udowodnił, że ma Rosjaninowi do zaoferowania pożyteczną dlań usługę i zyskał za to jego szacunek. Rezygnacja z ekonomicznej szansy rosyjskiej byłaby wielkim głupstwem. Nie korzystając z niej, zostawiamy tym pole – np. Niemcom – którzy wiedzą, że tam da się zarobić prędzej i więcej niż gdziekolwiek indziej. Wielkie dla nas pieniądze znajdują się na Wschodzie, a położenie Warszawy na drodze z Zachodu do Moskwy i Petersburga to nasz oczywisty atut. Z naszego boczenia się na

handel z Rosją, z przenoszenia wrogości politycznej na sferę gospodarki – wynikają dla nas tylko szkody.

Źródło: Józef Bachórz, *O pieniądzach i kwestiach ekonomicznych w „Lalce” Bolesława Prusa*, [w:] *Pieniądz w literaturze i teatrze. Materiały z sympozjum „Temat pieniądza w literaturze i teatrze”*, red. J. Bachórz, Gdańsk 2000.

Dziś wśród najbogatszych polskich przedsiębiorców nie brakuje ludzi podobnych Wokulskiemu. Co prawda różnie się o nich mówi i pisze, ale nikt nie zaprzeczy, że odnieśli ogromny sukces, i to nie tylko finansowy; wdarli się śmiało do elit naszego społeczeństwa i stanowią, na równi z aktorami i politykami, obiekt ciągłego zainteresowania kolorowych magazynów. Współcześnie bohatera *Lalki* nikt nie nazwałby **dorobkiewiczem**.

Poświęcenie bez cierpienia

Pomnik Stanisława Wokulskiego na stacji kolejowej w Skierniewicach

Źródło: Koefbac, dostępny w internecie: Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 4.0.

Pole działania dla współczesnych Wokulskich jest więc ogromne. Nie musi się ono ograniczać jedynie do handlu i związanych z nim inwestycji. Pamiętajmy, że bohater *Lalki*, choć sam nie był naukowcem, wykazywał aktywne zainteresowanie rozwojem nauki i gotów był poświęcić temu nie tylko swoje możliwości, lecz również pieniądze. Nauka zawsze ich potrzebowała, a dziś bardziej niż kiedykolwiek. Spójrzmy tylko na wykaz laureatów Nagród Nobla w dziedzinach ścisłych z ostatnich dwudziestu, trzydziestu lat. Znajdziemy tam uczonych z krajów, które stać na solidne inwestowanie w rozwój nauki. W znacznej mierze przeznaczają się na to również kapitały prywatne. Nasi rodzimi biznesmeni chętnie wspierają inicjatywy, które dobrze sprzedają się w mediach: festiwale, masowe imprezy, akcje charytatywne. Niewielu decyduje się na finansowanie nauki, choć

wynalazki mogą nie tylko służyć całej ludzkości, lecz także przynosić ogromne dochody. Tacy Wokulscy, dla których nauka jest czymś bliskim i którzy chcą ją wspierać zarówno w imię szczytnych ideałów, jak i własnych interesów, bardzo przydaliby się obecnie w naszym kraju.

Jeśli już mówimy o dbaniu o własne interesy, to nie sposób nie zauważyć, że pod tym względem Wokulski zdecydowanie różni się od większości naszych XIX-wiecznych bohaterów literackich, którzy gotowi byli cierpieć i ginąć dla idei, odrzucając własne szczęście. Wokulski krytycznie oceniał bezinteresowne, szlachetne cierpiętnictwo.

☞ **Bolesław Prus**

Lalka

A dajcież mi raz spokój z tym waszym ogółem!... (...) Co ja robiłem dla niego, o tym wiem, ale... cóż on zrobił dla mnie!... Więc nigdy nie skończą się wymagania ofiar, które mi nie dały żadnych praw?... Chcę nareszcie raz zrobić coś dla siebie... Uszami wylewają mi się frazesy, których nikt nie wypełnia... Własne szczęście – to dziś mój obowiązek... Tysiące próżnują, a jeden względem nich ma obowiązki!... Czy słyszano coś potworniejszego?

Źródło: Bolesław Prus, *Lalka*, oprac. H. Markowski, Warszawa 1982.

Zapotrzebowanie na „cierpiących za miliony” jest dziś raczej niewielkie, a osiągnięcie szczęścia w życiu osobistym i realizowanie kariery zawodowej to główne cele życiowe znakomitej większości współczesnych Polaków. Wydaje się więc, że postawa Wokulskiego spotkałaby się z ogólnym zrozumieniem. Tym bardziej że nie był przecież nieczułym egoistą: wspierał potrzebujących, a w swoich handlowych przedsięwzięciach miał na względzie nie tylko własny interes.

Potwierdzenie moich przypuszczeń znalazłem w wypracowaniu anonimowego licealisty, które ściągnąłem z Internetu:

☞ Mój wzór na życie brzmi: „Lub coś, rób coś, kochaj kogoś”. Nie jestem w tym stwierdzeniu oryginalny, ale powiedzenie to wyraża głęboką prawdę o ludzkim życiu i sposobie, w jaki można osiągnąć w nim szczęście i zadowolenie. Najbliższym temu ideałowi bohaterem szkolnych lektur jest Stanisław Wokulski. To człowiek o ponadczasowych cechach, które przystosowują go do każdej właściwie epoki. Wokulski to indywidualista, człowiek polegający na własnych siłach. Taki jest też mój ideał. Nie ma co oglądać się na świat, który jest płataniną sprzecznych żywiołów, a należy polegać na

sobie i swoich zdolnościach. Ze świata trzeba brać tylko to, co niezbędne do życia w myśl przytoczonej maksymy – pasję, zajęcie i drugiego człowieka. Reszta zaś nie powinna nas zbytnio obchodzić. Tchnie to egoizmem, ale czyż nie z egoizmu Wokulski rozdawał swe dobra? Przecież sprawiało mu to niemałą satysfakcję, więc rzecz można, iż swymi filantropijnymi uczynkami zaspokajał egoistyczne potrzeby.

Wokulski był zdolny do poświęceń. Brał przecież udział w powstaniu styczniowym, za co zapłacił zsyłką na Sybir. Jednak po powrocie do kraju zrozumiał, że najwyższy czas realizować swoje indywidualne cele, zadbać o własną karierę. Nie przeszkadzało mu to jednak działać dla dobra ogółu, wspierać potrzebujących, pomagać zdolnym i ambitnym. Bohater *Lalki* to typ człowieka, który ciągle chce iść do przodu, podejmować nowe wyzwania. Objąwszy sklep po Minclu, choć tak bardzo potrzebował finansowej stabilizacji, bardzo szybko poczuł, że ślęczenie do końca życia w kupieckim kantorze mu nie odpowiada. Stworzony był do wielkich przedsięwzięć.

Bohater dla każdego?

Czy jednak Wokulski mógłby być dla młodych ludzi atrakcyjnym wzorem, gdyby był jedynie zapobiegliwym biznesmenem goniącym za karierą i pieniędzmi? Współczesny *yuppie* z niesmakiem odniesie się do romantycznych porywów serca [galanteryjnego](#) kupca. Tak ocenia je na przykład cytowany już wyżej licealista:

« Jednak Stanisław Wokulski nie może stanowić dla mnie człowieka, którego mógłbym ślepo naśladować. Wokulski posiadał, w moim mniemaniu, nazbyt staroświeckie podejście do miłości. Ten rzutki kapitalista, człowiek obdarzony ułańską wręcz fantazją i niemałą odwagą dał się emocjonalnie zrujnować pierwszej lepszej trzpiotce, która intelektualnie do pięt mu nie dorastała. Jest to dla mnie fakt zupełnie zaskakujący. Spodziewałem się po Wokulskim bardziej trzeźwego zachowania.

Myślę jednak, że większości młodych ludzi zaimponuje człowiek, który dla swej ukochanej nie tylko odrzuca chłodne finansowe kalkulacje, tracąc tysiące rubli, ale nawet gotów jest narazić życie w pojedynku. Czy współczesne dziewczyny nie chciałyby być adorowane tak jak Izabela? Paradoksalnie w odczuciu niektórych młodych ludzi to właśnie romantyczne oblicze Wokulskiego sprawi, że będzie on dla nich kimś, z kim mogliby się po literacku

zaprzyjaźnić. Bohater *Lalki* co prawda sam krytycznie oceniał swoją literacką edukację romantyczną:

((Bolesław Prus

Lalka

Trzeba było poznawać kobiety nie przez okulary Mickiewiczów, Krasińskich albo Słowackich, ale ze statystyki, która uczy, że każdy biały anioł jest w dziesiątej części prostytutką (...).

Źródło: Bolesław Prus, *Lalka*, oprac. H. Markowski, Warszawa 1982.

Wokulski nie przejął jednak postawy Gustawa czy Kordiana, którzy w bezradnym cierpieniu rozczulali się nad swymi złamanymi sercami. Podjął zdecydowaną i wytrwałą walkę o kobietę, którą pokochał, i o prawo do osobistego szczęścia. Zmagał się z całkiem realnymi przeciwnościami i prawie dopiął swego. To, co u bohaterów romantycznych dramatów wydaje się oderwanym od rzeczywistości szaleństwem, u Wokulskiego nabiera zwykłego, ludzkiego wymiaru.

Postawione w tytule pytanie wymaga oczywiście indywidualnych odpowiedzi. Jest wiele powodów, dla których Wokulski może dziś imponować młodemu pokoleniu. Bohater ten, jak już wspomniałem, to człowiek niezwykle złożony, pełen wewnętrznych sprzeczności. Nie jest **papierową postacią** skonstruowaną dla udowodnienia jakiejś tezy ani chodzącą szlachetnością i ideałem bez skazy. Ma swoje słabości i przywary, często też zachowuje się niekonsekwentnie i nierozważnie. I – paradoksalnie – także dlatego może być nam bliski. Z jednej strony dostrzegamy w nim nasze własne wady, ale z drugiej takie cechy, których mu zazdrościmy.

Słownik

ewolucjonizm

(łac. *evolutio* – rozwój, rozwinięcie) – inspirowany przez biologiczną teorię ewolucji Karola Darwina i system filozoficzny Herberta Spencera kierunek w filozofii i naukach społecznych wyjaśniający formy istnienia i strukturę rzeczywistości jako rezultat działania praw ewolucji; przekonanie o nieprzerwanym, stopniowym rozwoju

państwo opiekuńcze

państwo, w którym jest szczególnie rozwinięty system opieki socjalnej

wolna konkurencja

konkurencja między drobnymi przedsiębiorstwami nieregulowana przepisami administracyjnymi

postać papierowa

postać literacka wymyślona, bez wad, niezgodna z rzeczywistością, schematyczna,
niewiarygodna

Audiobook

Polecenie 1

Wysłuchaj audiobooka i wypisz jak najwięcej cech Wokulskiego przytoczonych w tekście. Następnie uzupełnij je swoimi spostrzeżeniami na temat bohatera.

Polecenie 2

Czy zgadzasz się z twierdzeniem autora tekstu, że Wokulski ma sporo cech, jakich potrzeba w dzisiejszym świecie? Czy jego poglądy są ci bliskie? Odpowiedź uzasadnij.

Źródło: *Czy Wokulski jest cool?*, [w:] Zbigniew Płazewski, *Most. Pozytywizm. Przewodnik dla licealistów*, red. B. Żmichowska, Warszawa 2005, s. 97-98.

Słownik

pryncypialny

(łac. *principialis* – początkowy) – nieodstępujący od wyznawanych zasad, zasadniczy

nonkonformista

(łac. *non* = nie + ang. *conformist* < *conform* – stosować się) – osoba niezgadająca się z panującymi zwyczajami, poglądami, zasadami, z powszechną opinią

Prezentacja

Polecenie 1

Zastanów się, jak rozumiesz słowa Rzeckiego o Stanisławie Wokulskim: „wydobywanie się z piwnicy jest symbolem jego życia”. Zanotuj swoją odpowiedź.

Polecenie 2

Zapoznaj się z prezentacją i wypisz fakty z życia Wokulskiego w odpowiedniej kolumnie: „góra / ruch ku górze” lub „dół / ruch ku dołowi”.

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Co oznacza *góra* i *dół* w opowiadaniu Węgiełka? Zapisz swoje wnioski.

Kliknij, aby uruchomić w trybie pełnoekranowym.

Dla nauczyciela

Autorki: Małgorzata Kosińska-Pułka, Bożena Święch

Przedmiot: Język polski

Temat: Siła wyrazu postaci Wokulskiego

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 7) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

- 1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły nie oraz partykuły -bym, -byś, -by z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń -ji, -ii, -i ; zapisu przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek (a, ę) oraz połączeń om, on, em, en ; pisowni skrótów i skrótowców;

IV. Samokształcenie.

5. dokonuje krytycznej selekcji źródeł;
6. wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi;
9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Lektura obowiązkowa

- 23) Bolesław Prus, Lalka, Z legend dawnego Egiptu;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

11) porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne. Uczeń:

- porządkuje swoją wiedzę na temat Stanisława Wokulskiego,
- ocenia relacje Stanisława Wokulskiego z innymi bohaterami *Lalki* Bolesława Prusa,
- dowodzi, czy stworzony przez Prusa wizerunek kapitalisty jest dzisiaj aktualny i atrakcyjny,
- redaguje listę cech bohatera atrakcyjnych dla współczesnego odbiorcy.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja;
- analiza SWOT.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. **Przygotowanie do zajęć.** Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał „Siła wyrazu postaci Wokulskiego”. Uczestnicy zajęć zapoznają się z nagraniem w sekcji „Audiobook” *Czy Wokulski jest cool?* i wykonują związane z nim polecenia.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel podaje cele zajęć oraz ustala z uczniami kryteria sukcesu. Następnie informuje uczniów o tym, że będą wykorzystywać na lekcji zasady metody SWOT: **S** (Strengths) – mocne strony, **W** (Weaknesses) – słabe strony, **O** (Opportunities) – szanse, **T** (Threats) – zagrożenia.
Objaśnia celowość jej zastosowania na zajęciach dotyczących Stanisława Wokulskiego.
2. Nauczyciel prosi, aby uczniowie zapisali na kartkach cechy i umiejętności, które ich zdaniem powinien mieć człowiek współczesny, aby dobrze funkcjonować w otaczającym go świecie.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie przyklejają na tablicy zapisane kartki, a następnie porządkują, grupując powtarzające się cechy oraz umiejętności bohatera.
2. Nauczyciel proponuje, aby uczniowie rozpoczęli pracę w grupach 4-osobowych i posługując się metodą SWOT, ocenili cechy i umiejętności bohatera *Lalki*, wskazali te, dzięki którym Stanisław Wokulski mógłby funkcjonować w świecie współczesnym, i takie, które by to utrudniały.
3. Uczestnicy zajęć pracują z e-podręcznikiem; wykorzystują zamieszczone cytaty z wypowiedzi internetowych, odwołują się do znajomości *Lalki* Bolesława Prusa oraz tekstu publicystycznego zamieszczonego w sekcji „Audiobook”, z którym zapoznali się przed lekcją.
4. Grupy prezentują opracowane zespołowo grafiki SWOT i ustnie uzasadniają wybrane przez siebie mocne i słabe strony Stanisława Wokulskiego.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel proponuje, aby uczniowie, w swobodnej dyskusji, odpowiedź na pytanie: Czy z punktu widzenia współczesnych czytelników Stanisław Wokulski jest atrakcyjnym bohaterem?
2. Prowadzący omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów, udzielając im tym samym informacji zwrotnej.

Praca domowa:

1. Wyobraź sobie, że Stanisław Wokulski jest doradcą we współczesnym Ministerstwie Gospodarki. Zanotuj, jakich rad mógłby udzielić ministrowi.

Materiały pomocnicze:

- Witold Bobiński, *Konteksty kulturowe w dydaktyce literatury*, w: *Polonista w szkole*, pod red. Anny Janus-Sitarz, Kraków 2004.
- Olga Tokarczuk, *Lalka i perła*, Kraków 2001.
- Ryszard Koziołek, *Wiele tytułów*, Warszawa 2019.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedialne „Audiobook” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.